

Wanneer schakel ik aanvullende psychosociale en/of spirituele ondersteuning in?

Wat zie of merk ik aan de patiënt/cliënt en/of naasten?

Afhankelijk	Bezorgd	Passief	Teruggetrokken
Agressief	Boos	Somber	Verdrietig
Angstig	Eenzaam	Stil	Verward
Apathisch	Onzeker	Teleurgesteld	Wanhopig

**Bespreek wat je ziet bij de patiënt/cliënt en/of naasten
Vraag door om erachter te komen wat er aan de hand is**

Tips

- 1) Benoem wat je ziet (met zo min mogelijk interpretatie) en check of dat klopt.
Bijvoorbeeld: Ik heb de indruk dat u aan het piekeren bent, klopt dat?
- 2) Vraag naar emoties: Bent u bang/boos/blij/bedroefd/beschaamd?
- 3) Bied de patiënt de ruimte er iets over te vertellen.
Bijvoorbeeld: Wat houdt u bezig? Waar maakt u zich (vooral) zorgen om?
- 4) Check wat de patiënt nodig heeft en ga na of je dit zelf kunt bieden.
Bijvoorbeeld: Wat zou u nu kunnen helpen?
- 5) Zie of hoor je emoties of gedrag waarvoor aanvullende ondersteuning nodig is?
Stel voor: Zou u een gesprek willen met iemand die de tijd heeft om naar u te luisteren en daarin gespecialiseerd is?
- 6) Heeft de patiënt eerdere ervaring met aanvullende ondersteuning? Is er vertrouwen of teleurstelling? Welke onderliggende behoefte uit de patiënt ten aanzien van een eerdere ervaring?
- 7) Bekijk met de patiënt en/of naasten welke ondersteuning aansluit bij de behoefte.

Wat

OMGAAN MET EN OPLOSSEN VAN PROBLEMEN IN HET (SOCIALE) LEVEN

1. Ondersteuning bij behoud, versterking en herstel van psychosociale gezondheid en/of maatschappelijk functioneren.
2. Zorgen om familie/naasten bij (vermoeden) van huiselijk geweld.
3. Moeizame communicatie tussen patiënt en (zorg)professional.
4. Hulp bij praktische problemen.

PRATEN OVER EN OMGAAN MET (LEVENSVRAGEN EN BETEKENIS IN) HET LEVEN

1. Omgaan met ingrijpende levensgebeurtenissen of levensvragen in relatie tot het eigen leven/levensverhaal.
2. Praten over het leven, de dood, waarde, zin en betekenis.
3. Levensvragen & waarom-vragen.
4. Morele keuzes & dilemma's.
5. Ondersteuning bij rituelen, geloof en levensbeschouwing.

OMGAAN MET DIEPER GEWORTELDE (PSYCHISCHE) PROBLEMEN OF BIJ ZIEKTE VAN DE PSYCHE

1. (Vermoeden van) depressie.
2. Vermoeden van suïcidaliteit of poging tot suicide.
3. Angststoornissen.
4. Verwardheid of delier bij patiënt onder de 65 jaar.
5. Eerder al bekend met psychiatrie in afgelopen jaar en bij behoefte van patiënt.

Wie

PRAKTIJKONDERSTEUNER GGZ

MAATSCHAPPELIJK OF SOCIAAL WERKER

GEESTELIJK VERZORGER

PSYCHOLOOG OF PSYCHIATER

Werkwijze

- Verkent hulpvraag, biedt begeleiding en kortdurende behandeling.
- Helpt bij het herpakken van sociale rollen en het leiden van een waardevol bestaan.
- Bemiddelt bij spanningen en conflicten.

- Biedt ruimte en aandacht voor levensverhaal en levensvragen.
- Helpt bij het zoeken naar verbondenheid met zichzelf, anderen, het leven en/of een groter geheel.
- Biedt naar behoefte rituelen, gebed, meditatie en inspiratie.

- Gaat na of er sprake is van psychische en/of psychiatrische problematiek.
- Doet voorstel voor behandeling of ondersteuning.
- Psychiater schrijft medicatie voor.

Praktische informatie

Praktijkondersteuner GGZ via eigen huisarts(enpraktijk).
Vergoeding via huisarts uit basispakket.

Maatschappelijk of sociaal werker via sociaal wijkteam of lokale organisatie. Vergoeding afhankelijk van problematiek.

Zonder verwijzing via een Centrum voor Levensvragen (kijk op www.geestelijkeverzorging.nl/thuis)
Vergoeding afhankelijk van doelgroep.

Of neem contact op met een lokale geestelijk verzorger-praktijk (op eigen kosten).

Via verwijzing van (huis)arts.
Vergoeding via eigen zorgverzekering (gecontracteerd).
Of neem contact op met een lokale psychologen-praktijk (op eigen kosten).